

Miljöredovisning – Tekniska nämnden

Miljöfrågorna är en del av alla nämnders och kommunala bolags ordinarie arbete och inget som kan ligga vid sidan av. Målet är att miljö blir en naturlig del i alla verksamheter till nytta både för det interna miljöarbetet och den strategiska samhällsutvecklingen. Planering- och redovisningscykeln (budgetarbetet) är ett av verktygen för att gå från ord till handling.

Miljöarbete under 2023

I miljöprogrammet för 2022-2025 (beslutat av kommunfullmäktige 2021-11-29) finns strategier, mål och åtgärder inom målområdena Hållbara transporter och resor, Hållbar samhällsplanering och bebyggelse samt Hållbara gröna och blå miljöer. Tekniska nämnden ansvarar helt eller delvis för ett antal miljömål och åtgärder. Nedan redovisas arbetet med tekniska nämndens mål och åtgärder under 2023.

Hela miljöredovisningen finns på Miljöbarometern - Miljöbarometern för Vaggeryds kommun [Miljöbarometern -Miljöbarometern för Vaggeryds kommun \(miljobarometern.se\)](https://miljobarometern.se)

Uppföljning av mål, statistik och nyckeltal

Hållbara transporter och resor

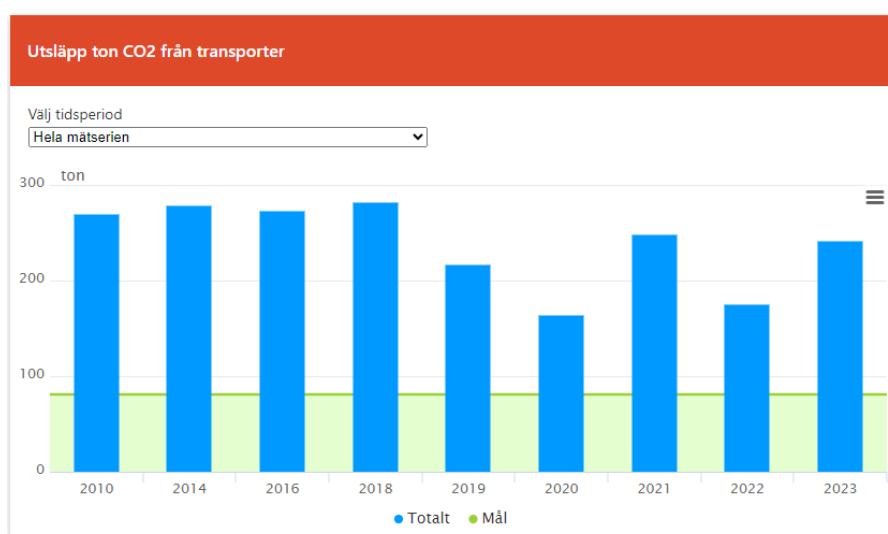
Alla förvaltningar ska arbeta efter målen som kopplas till målområdet Hållbara transporter och resor. För tekniska nämnden är följande mål särskilt aktuella:

1. Kommunen ska sträva efter att minska utsläppen av växthusgaser från transporter med 75 % mellan 2010 och 2030 i enlighet med länets klimat- och energistrategi.

Nyckeltal utsläpp av växthusgaser från lokaler, kommunala bostäder, energiförbrukning, transporter

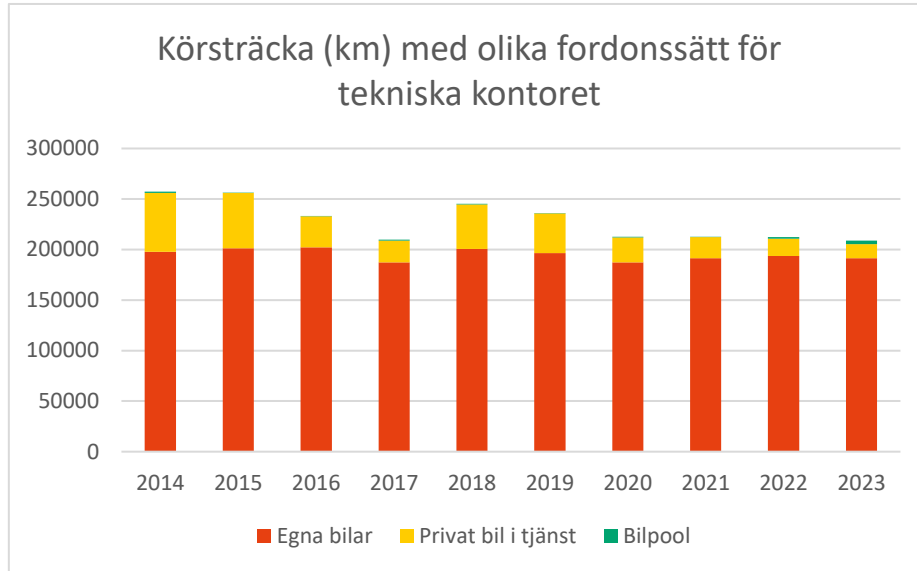
2. Växthusgasutsläppen från de transporter och resor som sker i tjänsten ska minska med 60 % till år 2025 jämfört med 2010.

Nyckeltal: uppföljning av växthusgasutsläppen från våra transporter och fordon, uppgifter från förvaltningar och bolag

Diagrammet visar utsläppen av växthusgaser från hela kommunkoncernen transporter, inte bara tekniska kontorets.

Kommunen ska sträva efter att minska utsläppen av växthusgaser av transporter mellan 2010-2030. Utsläppen var låga under 2020 och 2022, men höga under 2021. Pandemin kan ha spelat in för resandet under 2020, men förklarar inte varför det är höga siffror under 2021 då restriktioner fortfarande fanns. Under 2023 hade vi en betydligt högre andel fossilfria fordon än under 2019-2022, vilket ger en stor utsläppsökning. Även under 2021 förbrukades mer diesel än tidigare år. Val av fordon samt hur lång körsträcka är spelar roll i hur mycket växthusgaser som släpps ut.

3. **Kommunen ska ha trygga, säkra och lättorienterade gång- och cykelvägar som binder samman målpunkter. Särskilt fokus ska läggas på cykelvägarna till och från skola och fritidsaktiviteter.**
Nyckeltal: resultat i medborgarundersökning

Tekniska kontoret bygger årligen ut gång- och cykelvägsnätet i kommunen. Vaggeryds kommun ligger i topp i Sverige för antalet meter cykelväg per invånare. Även trafiksäkerhetsåtgärder görs årligen.

4. **Alla nya bostadsområden har tillgång till minst ett av följande alternativ: god kollektivtrafik (400 meter till busshållplats), tillgång till bilpool/elcykelpool, tillgång till laddning av elbilar och/eller anslutning med trygga och säkra cykelvägar.**
Nyckeltal: följs upp i detaljplanering och exploatering

Tekniska kontoret är genomförare av trygga och säkra cykelvägar som planeras i till exempel detaljplaner. Under året har busshållplatser förbättrats och en busshållplats har försetts med säkra cykelparkeringar.

5. **Kommunen ska uppmuntra och skapa förutsättningar för medarbetare att pendla och arbeta på ett hållbart sätt.**
Nyckeltal: redovisade insatser, eventuell resvaneundersökning

Tekniska kontoret är en del i arbetet med att möjliggöra hållbar arbetspendling genom att ansvara för frågan om allmänna cykelparkeringar vid strategiska platser.

6. **Senast år 2025 ska kommunens fordonssflotta bestå av minst 75 % personbilar som körs på förnyelsebart bränsle eller el. Andelen lätta lastbilar som körs med förnyelsebart bränsle eller el ska uppgå till minst 20 %. För utryckningsfordon och arbetsmaskiner ska minst 5 % av fordonen/arbetsmaskinerna köras på förnyelsebara bränslen eller el.**

Nyckeltal: uppföljning av andelen fossila bilar, uppgifter från förvaltningar och bolag

I tekniska kontorets fordonsflotta är 50 % av personbilarna fossilfria och 0 % av de lätta lastbilarna fossilfria. Sett till hela kommunens fordonsflotta är 17 % av personbilarna fossilfria och 7 % av de lätta lastbilarna.

7. Minst 50 % av de upphandlade transporttjänsterna ska köras med fossilfria bränslen eller el.

Nyckeltal: antal upphandlingar där krav har ställts, antal upphandlingar där fossilfria bränslen används.

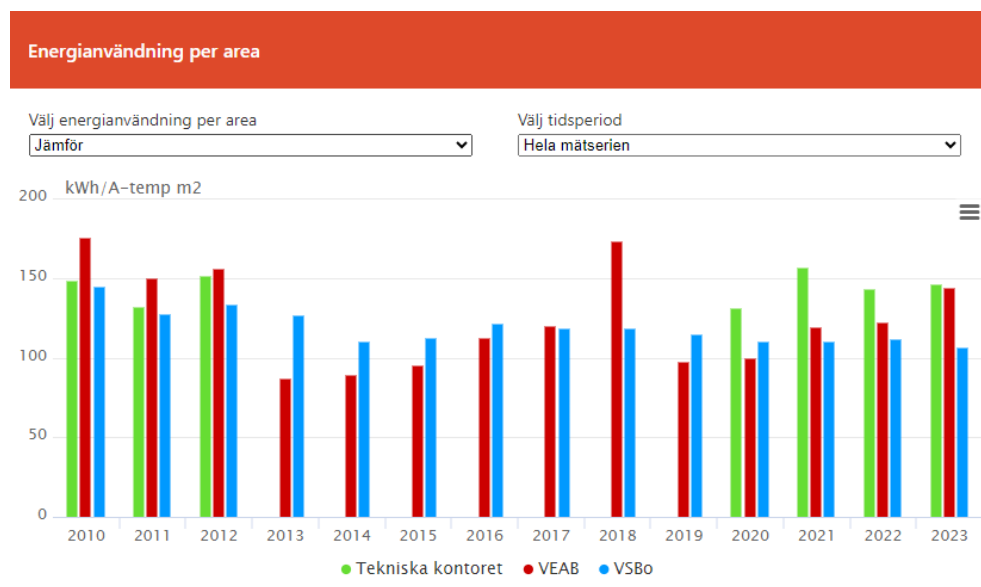
Tekniska kontoret är en av de förvaltningar som upphandlar transporttjänster. Av de avtal som finns upphandlade för transporter eller tjänster där transporter ingår finns det i dagsläget 5 avtal där krav har ställts på fossilfria bränslen eller el. Det gäller avtal för skolskjuts, omhändertagande av farligt avfall, transporter av material från ÅVC, insamling och behandling av farligt avfall samt transport från omlastningsstationer. Totalt finns 10-11 avtal med transportertjänster vilket innebär att vi uppnår målet om 50 % av de upphandlade avtalen ska det ställas krav på fossilfria bränslen eller el

Hållbar bebyggelse och samhällsutveckling

Alla förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta efter målen som kopplas till målområdet Hållbar bebyggelse och samhällsutveckling. För tekniska nämnden är följande mål särskilt aktuella:

1. Våra verksamheter blir mer energieffektiva och att energianvändningen per area i kommunens verksamheter samt i VSBo:s bostäder fortsätter att minska till år 2025 jämfört med år 2010.

Nyckeltal: energianvändning per area, uppgifter från förvaltningar och bolag

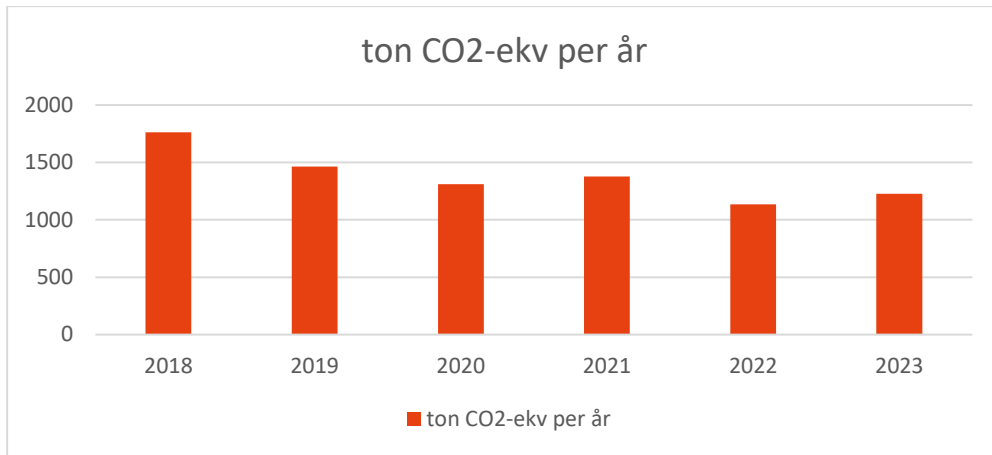

För att minska energiförbrukningen behöver energieffektivisering av befintliga lokaler göras. Energiförbrukningen mäts per area byggnader och målet är att energiförbrukningen ska minska till år 2025 jämfört med 2010. Energiförbrukningen varierar årligen och inga tydliga trender går att utläsa.

2. Klimatpåverkan från våra nybyggnationer ska minska.

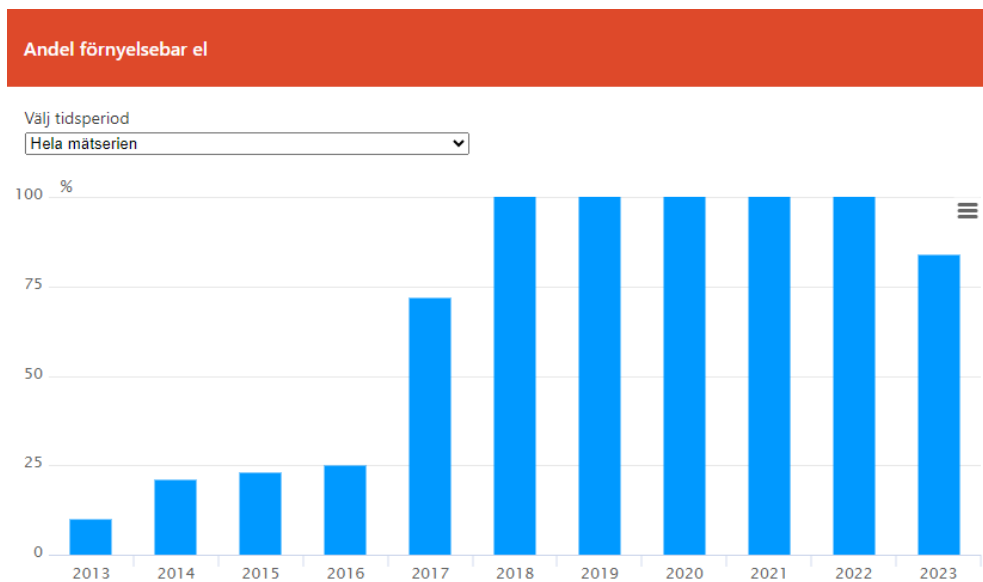
Nyckeltal saknas.

Sett till utsläppen av våra egenägda fastigheter (inklusive VSBo) så minskar utsläppen av växthusgaser per år. Denna graf inkluderar alla fastigheter, inte bara nybyggnation.

➔ **3. Förnyelsebar energi och el används i alla våra lokaler och i VSBo:s bostadsbestånd.**

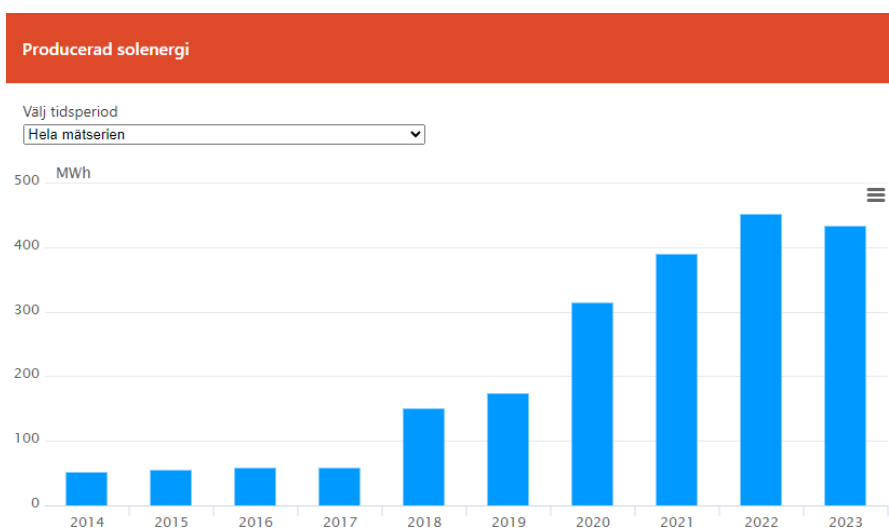
Nyckeltal: *Andel förnyelsebar energi/el, uppgifter från förvaltningar och bolag.*

Att använda förnyelsebar el är ett sätt att minska utsläppen av växthusgaser från elförbrukningen. Mellan 2018-2022 har all el varit förnyelsebar i kommunkoncernens verksamheter, se figur 14. Under 2023 valde VSBo att inte köpa förnyelsebar el vilket resulterade i att 84 % av energin var förnyelsebar. VSBo anger att en högre kostnad var anledningen till att förnyelsebar el ej köptes in. Tekniska kontoret som köpte in ca 6 660 MWh in el för alla kommunens fastigheter valde att prioritera köp av förnyelsebar el trots höga kostnader. Tekniska kontoret som köpte in ca 6 660 MWh in el för alla kommunens fastigheter valde att prioritera köp av förnyelsebar el i efterhand till 10 % av kostnaden för löpande inköp av förnyelsebar el för 2023. VSBo köpte in ca 1600 MWh el under 2023.

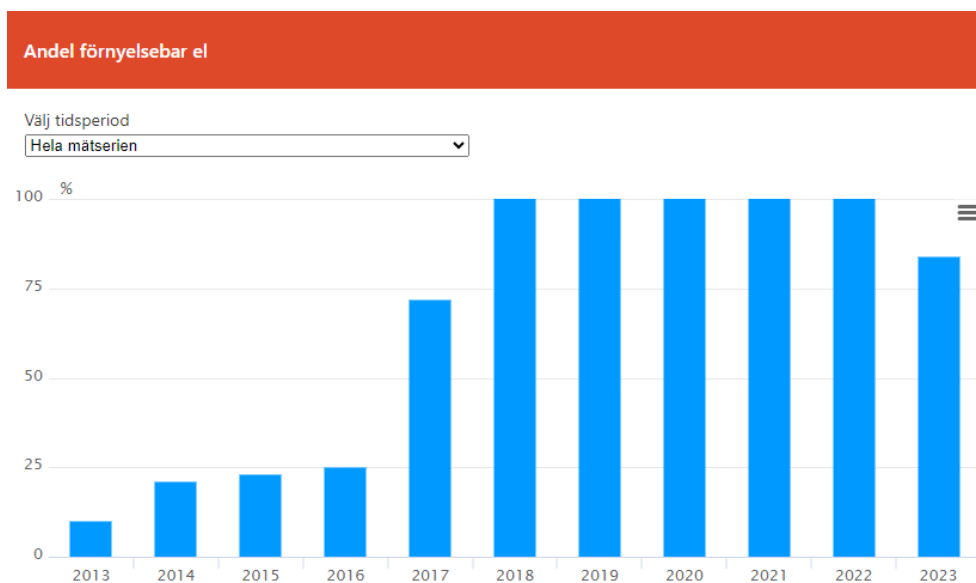
➔ **4. Kommunen ska öka den installerade förnyelsebara energieffekten av solenergi och vattenkraft på kommunens fastigheter och att den installerade effekten från solcellsanläggningar i kommunen som geografiskt område ska vara minst 4,5 MW senast 2025.**

Nyckeltal: *installerad energieffekt från solenergi och vattenkraft i kommunen som geografiskt område, källa Kolada*

Antalet installerade solcellsanläggningar fortsätter att öka i kommunkoncernen och tekniska kontoret bidrar till denna utveckling. Under 2023 fanns 4,75 MWh installerad solcellseffekt i Vaggeryds kommun som geografiskt område.

➔ **5. Förnyelsebar energi och el används i alla våra lokaler och i VSBo:s bostadsbestånd.**
Nyckeltal: *Andel förnyelsebar energi/el, uppgifter från förvaltningar och bolag.*

Att använda förnyelsebar el är ett sätt att minska utsläppen av växthusgaser från elförbrukningen. Mellan 2018-2022 har all el varit förnyelsebar i kommunkoncernens verksamheter. Under 2023 valde VSBo att inte köpa förnyelsebar el vilket resulterade i att 84 % av energin var förnyelsebar. VSBO anger att en högre kostnad var anledningen till att förnyelsebar el ej köptes in. Tekniska kontoret som köpte in ca 6 660 MWh in el för alla kommunens fastigheter valde att prioritera köp av förnyelsebar el i efterhand till 10 % av kostnaden för löpande inköp av förnyelsebar el för 2023. VSBo köpte in ca 1600 MWh el under 2023.

Åtgärdsredovisning för 2022-2025

2023 är det andra genomförandeåret för detta miljöprogram. Åtgärderna bedöms enligt skalan genomförda (grön markering), har påbörjats (gul markering) och beslutad men ej påbörjat (vit markering). Observera att för de åtgärder där fler nämnder är ansvarig ligger en sammantagen bedömning av alla nämnders arbete till grund för åtgärdens status.

Tabell 1: Tekniska nämndens åtgärders genomförandegrad för 2023 redovisas i procent och i antal.

Status	Åtgärder (%)	Åtgärder (antal)
Genomförda eller genomförs kontinuerligt	37,5 %	12
Påbörjade	50 %	16
Ej påbörjade	9,5 %	3
Inställd	3	1

■ *Främja cykeltrafiken i kommunen*

Tekniska kontoret ska i gång- och cykelvägsplanen föra in perspektiven belysning, skyltning och cykelparkeringar. Vid planering av cykelvägar i gång- och cykelplanen ska inkomna synpunkter från medborgardialogerna och remissvaren från miljöprogrammets framtagande beaktas.

2023: Under 2023 öppnades cykelvägen mellan Skillingaryd och Linneryd. En del av en cykelväg kompletterades vid Slättens förskola. En trafiksäkerhetsåtgärd genomfördes vid övergången mellan Kinnarps och busshållplatsen. Ytterligare trafiksäkerhetsåtgärder gjordes vid Storgatan i Vaggeryd samt vid Åkersvägen-Storgatan. Revidering av GC-planen sker årligen.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ *Säkra cykelparkeringar och laddning av elbil*

Säkra och tillgängliga cykelparkeringar ska finnas vid kommunala arbetsplatser, skolor, förskolor, tåg- och busstationer och utvalda offentliga platser. Vid merparten av våra arbetsplatser ska anställda erbjudas att ladda sin privata elbil och i låsta kommunala cykelgarage ska laddning av elcykel möjliggöras.

2023: Tekniska kontoret har under året satt upp låsbara cykelställ vid busshållplatserna vid Götafors. På flertalet skolor, förskolor och vid socialförvaltningens verksamheter finns tillgång till laddning av elbil. Behovet av säkra cykelparkeringar har inte kartlagts under 2023. VSBo har under 2023 satt upp laddboxar, två i Skillingaryd och två i Vaggeryd, vilket ger möjlighet att ladda fyra stycken bilar samtidigt. Laddabonnemang erbjuds till VSBo:s hyresgäster.

Ansvar: Tekniska nämnden, Socialnämnden, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, VSBo, VEAB

■ **Kommunen fortsätter att sätta upp solceller**

Förnyelsebar energi ska prioriteras i kommunen och Vaggeryds kommun är med och bidrar till att Jönköpings län ska bli ett Plusenergi län till 2045. Genom att installera solceller på våra byggnader bidrar vi till att öka andelen förnyelsebar energi, sprida kunskap om solceller och vara ett gott föredöme för kommuninvånare och företag.

2023: Under 2023 monterades solceller på taket till Sörgårdsskolan. Solcellerna som satt på taket till matsalen på Hjortsjöskolan har monterats ner p g a inläckage i taket och kommer att återmonteras under 2024. VSBO har satt upp solceller på Smedjan i Vaggeryd, vid ett takbyte.

Ansvar: Tekniska nämnden, Vaggeryds energi, VSBo

■ **Energikartläggning och energieffektivisering av utvalda fastigheter**

Tekniska kontoret och VSBo ska ta fram förslag på vilka energieffektiviseringar som ska utföras under 2022-2025. Under den här åtgärden redovisas de energieffektiviseringar som genomförts inom till exempel belysning, driftoptimering, uppvärmning och andra energieffektiviseringar.

2023: Under 2023 har äldre belysning fortsatt bytas ut till LED-belysning inom kommunens fastigheter. Även ventilationsaggregat byts ut samt så har äldre fjärrvärmecentraler bytts ut i fyra fastigheter. Tekniska kontoret arbetar aktivt med att hålla nere energiförbrukningen. VSBO gjordes energideklarationer på sina fastigheter. Utefter det gjordes en energikartläggning och under 2024 planeras åtgärder.

Ansvar: Tekniska nämnden, VSBo

■ **Förnyelsebar energi och el i alla våra fastigheter**

En åtgärdsplan ska tas för alla våra fastigheter som inte värms upp med förnyelsebar energi eller el med syfte att det ska åtgärdas.

2023: Genomförs kontinuerligt. Under 2023 har bergvärme installerats i Hoks skola, vilket kommer tas i drift under februari/mars 2024. Det fanns tidigare planer på att installera bergvärme även i Svenarums skola, men då framtidsutsikten för skolan är oklar avvaktar tekniska kontoret byte av värmesystem..

Ansvar: Tekniska nämnden

■ **Klimatkrav vid nybyggnation**

Från och med 1 januari 2022 kommer troligen en ny lagstiftning gå igenom som innebär att klimatdeklarationer ska genomföras på alla nybyggnationer. Tekniska nämnden och VSBo kommer att utföra klimatdeklarationer vid nybyggnationer som ett led i att minska klimatpåverkan.

2023: Lagen trädde i kraft 1 januari 2022 vilket innebär att tekniska kontoret och VSBo tar fram klimatdeklarationer, i entreprenaden, vid nybyggnationer i de fall lagstiftningen så kräver.

Ansvar: Tekniska nämnden och VSBo

■ **Minska nedskräpningen i kommunen**

Kommunen ska aktivt arbeta med att minska problematiken kring nedskräpning, både genom information, egna insatser samt uppmuntrande till skolor, förskolor, föreningar och privatpersoner att plocka skräp.

2023: Tekniska förvaltningen har under år 2023 anlitat Städa Sverige för att städa längs med sjökanter. Kontinuerliga insatser sker med hämtning av skräp i skogen, centrumytor och vägkanter i kommunen. Vaggeryds kommuns förskolor och skolor deltar årligen i Håll Sverige rents Skräpsamlardagar. Under 2023 beslutade kommunfullmäktige om en avfallsplan för 2024-2030 där nerskräpning är ett av delmålen.

Ansvar: Tekniska nämnden och Kommunstyrelsen Minska avfallet med fokus på papper och plast

■ **Minska avfallet med fokus på papper och plast**

Alla förvaltningar arbetar aktivt med att minska sitt eget avfall med fokus på plastförpackningar och kontorspapper. Fokus ligger också på att minska onödiga engångsprodukter samt att i största möjliga mån återbruka.

2023: Miljö- och byggförvaltningen har säkerställt att digitala handlingar används vid nämndmöten. Arbetet pågår med digitala e-tjänster. Om sökande efterfrågar blanketter skickas dessa i första hand via epost. Arbetet pågår med att digitalisera inspektionsprotokoll så att dessa kan fyllas i direkt digitalt med hjälp av en läsplatta.

Genomförs kontinuerligt. Alla barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter arbetar löpande med att minska mängden kontorspapper och engångsartiklar i plast, genom att till exempel minska antal utskrifter och undvika engångsprodukter vid möten. ReMida är en stor källa till återbruk, där de andra verksamheterna kan hämta exempelvis spillpapper istället för att konsumera nytt papper. ReMida har också arbetat med Agenda 2030 och särskilt mål 12.8 "Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar" som de medvetet arbetat med under 2022. Det gör de genom att erbjuda olika lektioner och workshop för förskolor, skolor och fritidshem, pedagogiska möten för personal, samt erbjuda öppet hus för allmänheten och föräldramöten.

Kultur- och fritid arbetar löpande med frågan om att minska papper och plast.

VSBo använder sällan engångsprodukter förutom vid fältaktiviteter, till exempel hyresgästdagar. Digitala lösningar minskar behovet av utskrifter på papper till exempel kan kontrakt signeras digitalt.

VSBo fortsätter att jobba för digitala lösningar som minskar behovet av pappersutskrifter. Te.x jobbar vi för att de hyresgäster som idag väljer att få sin hyresavi på papper ska välja e-faktura eller autogiro.

VEAB sorterar allt papper och plastförpackningar i sina lokaler i dagsläget.

På arbetsmarknadsenheten finns sopsortering för papper, glas, metall och plast i praktiska verksamheter och i matsal. Personal påminns kontinuerligt att sortera på rätt plats.

Ansvar: Miljö- och byggnämnden, Barn- och utbildningsnämnden, Kommunstyrelsen, Kultur- och fritidsnämnden, Socialnämnden, VEAB, VSBo och Tekniska nämnden

■ **Arbete i kommunens kemikaliehanteringssystem**

Alla förvaltningar och bolag ska arbeta i kommunens digitala kemikaliehanteringssystem. Systemet hjälper oss att uppfylla grundläggande lagstiftning (uppdaterad kemikalieförteckning) samt att göra riskbedömningar av kemikalier och fasa ut farliga kemikalier.

2023: Tekniska förvaltningen arbetar med att föra in nya kemikalier.

Sim- och sporthallarna, Räddningstjänsten och Vaggeryds energi har arbetat med att föra in alla kemikalier som används då systemet var nytt. Det har sporadiskt kontrollerats efter det. Det har inte köpts in nya kemikalieprodukter som inte redan finns med i systemet. För Räddningstjänsten kommer detta läggas in som en rutin i årshjulet. VSBo har fortfarande arbete kvar med att inventera och riskbedöma produkter. För barn- och utbildningsförvaltningen är arbetet igång både inom kosten, förskolan, grundskolan och gymnasie/vuxenutbildningen med att inventera och riskbedöma produkter. Arbetet sker löpande vid till exempel inköp. På grundskolan och gymnasiet är det främst kemilärarna som arbetar med detta som ett pågående arbete. AME arbetar för att alla kemiska ämnen som används i verksamheten ska registreras i IChemistry. Inventering och riskbedömning av ämnen pågår. I möjligaste mån används enbart miljövänliga alternativ.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Socialnämnden, Tekniska nämnden, VEAB och VSBo.

■ **Skugga i offentliga miljöer**

För att begränsa konsekvenserna av skadlig UV-strålning ska kommunen vid arbetet med detaljplaner och exploatering alltid belysa vikten av tillgången till skuggiga platser i offentliga miljöer, skolgårdar och förskolor, äldreboenden, kommunala bostadsområden och kommunala idrottsplatser.

2023: Tekniska kontoret har använt sig av Alnarpsmodellen för att värdera träd. Varje nedtaget träd ska ersättas med ett nytt träd, i t ex parkytor. Denna modell användes vid byggnationen av fjärrvärmeledningarna där en del träd behövdes tas ner.

VSBO anser att det är viktigt att tänka på skuggan. Vissa uteplatser har skuggande tak. VSBO lyfter befintliga bostadsområden allt eftersom det sker upprustning av yttre miljö. Vid de kommunala badplatserna för kultur- och fritidsförvaltningen en dialog med föreningar om vikten med att bevara träd för att bibehålla skuggan. Det finns även dialog om att plantera fler träd.

Ansvar: Tekniska nämnden, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Socialnämnden, VSBO

■ **Fasa ut farliga kemikalier**

Syftet med åtgärden är att minska användningen och spridningen av farliga kemikalier. En förteckning över vilka farliga kemiska ämnen som används i verksamheten upprättas i kommunens digitala kemikaliehanteringssystem. Kemikalierna ska riskbedömas och de mest miljö- och hälsofarliga ska fasa ut.

2023: På VA-enheten har gamla och inaktuella kemikalier rensats bort.

Inom socialförvaltningen har samtliga verksamheter har påbörjat registrering och riskbedömning av kemikalier. Inom arbetsmarknadsenheten har olämpliga kemikalier i möjligaste mån ersatts med miljövänliga produkter. Registrering av kemikalier är genomförd för simhallens kemikalier. Antalet olika kemikalier har successivt minskats ner och gamla kemikalier har fasats ut. I vår verksamhet är det en balansgång på hur miljövänliga produkter som vi kan använda för att ha så hög renlighet och så bakteriefri miljö med tanke på värme och hög luftfuktighet.

Vaggeryds energi har rensat ut gamla kemikalier. Räddningstjänsten har registrerat kemikalier. Antalet olika kemikalier minskas där så är möjligt. Arbetar för att byta ut kemikalier till mer miljövänliga alternativ. VSBo arbetar med att identifiera de kemikalier som finns och arbetar för att byta ut kemikalier till mer miljövänliga alternativ.

Kosten, förskolan, grundskolan och gymnasie- och vuxenskolan använder sig av kommunens kemikaliehanteringsystem. Förskolan jobbar aktivt med kemikalieklok förskola, och grundskolan har börjat komma igång med kemikalieklok skola. Alla kemilärare arbetar aktivt med att fasa ut farliga kemikalier från undervisningen, både på grundskolan och på gymnasiet/vuxenskolan.

Ansvar: Tekniska nämnden, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Socialnämnden, VEAB, VSBo och Kommunstyrelsen

■ **Åtgärder i riskområden för skyfall och värmebölja**

Bland de ca 20 identifierade områden i grönstrukturplanen som är utsatta värmebölja och skyfall ska områden prioriteras för klimatanpassningsåtgärder. Åtgärderna kan vara att spara befintlig vegetation, grönstruktur på skolgårdar, torg eller kommunala bostadsområden, gröna tak eller fasader, stärka dagvattenområden, stärka infiltrerande gröna lösningar med mera.

2023: Under 2023 har tekniska kontoret byggt tre smådammar uppströms i Skillingaryd, vid nya Sörgårdsområdet, för minskad belastningen nedströms. Åtgärd 97 i grönstrukturplanen "Spara grönområden med bäckravin i anslutning till Sörgårdsskolan och Bullerbyns förskola" är beaktad.

Viadukten under järnvägen i Skillingaryd har försetts med farthinder och kompletterande brunnar så att denna inte översvämmas.

Gällande värmebölja så har kanslienheten i arbetet med detaljplanen för Skänkelund i planbeskrivningen gett tydliga beskrivningar om hur området bör stärkas med grönstruktur för att minska risken för värmebölja (åtgärd 65 i grönstrukturplanen). I planarbetet med detaljplanen för Ålen finns förslag på en bestämmelse som reglerar återplantering av träd för att arbeta med frågan om värmebölja.

En dagvattendamm planeras att byggas i Hok under 2024 i samband med byggnation av den nya förskolan. Detta sker i enlighet med åtgärd 34 i grönstrukturplanen.

Under 2024 planeras det att genomföras åtgärder för förbättrad avrinning från viadukten i södra delen av Vaggeryd. Denna del är utpekad i grönstrukturplanen som ett område där det finns en bristande förmåga att omhänderta skyfallsregn.

Under 2025 planerar tekniska kontoret att söka investeringsmedel för att anlägga större dammar vid Fårhagen i Skillingaryd. Detta kommer att göras i enlighet med åtgärd 100 i grönstrukturplanen "Spara Fårhagen vid Sörgårdsskolan".

Ansvar: Tekniska nämnden och Kommunstyrelsen

■ **Trygga framtida dricksvattenförsörjning**

Åtgärden handlar om att Vaggeryds kommun tar fram en plan för dricksvattenförsörjning där klimatanpassning är ett tydligt perspektiv och där kunskapshöjande insatser görs parallellt med framtagandet där beslutsfattande politiker är målgruppen. Inom planen ska det framgå vilka områden som är av relevans för en långsiktig dricksvattenproduktion och var det ska skapas vattenskyddsområden. De områden som är aktuella bör i ett första steg pekas ut, för att sedan prioriteras och analysera för att se om det är just ett vattenskyddsområde som är mest lämpat på platsen. I planen bör även relevanta insatser finnas beskrivna. Åtgärden är beslutad i åtgärdsprogrammet för klimatanpassning.

2023: Vattenförsörjningsplanen är framställd och antagen av kommunfullmäktige.

Ansvar: Tekniska nämnden

☒ **Bekämpa sjögull i Hokaån**

Vaggeryds kommun är det särskilt stora problem med vattenväxten sjögull. I sjön har förekomst varit bekräftat i mer än 30 år, och spridningen har skett snabbt senaste tre åren. Stora delar av den öppna vattenspegeln är nu helt igenväxt av sjögull på somrarna, vilket påverkar turismnäringen och ekosystemen negativt. En långsiktig bekämpningsplan med budget är framtagen för hanteringen av sjögullets spridning i Hokaån. Åtgärden är beslutad i åtgärdsprogrammet för klimatanpassning

2023: Inställd. Projektet har pågått under år 2022 samt att en utvärdering av försöksprojektet är genomfört. Kommunfullmäktige beslutade 2023 att avsluta åtgärden.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ **Förvaltningsövergripande VA-plan**

En förvaltningsövergripande VA-plan behöver tas fram där representanter från tekniska kontoret, miljö- och byggförvaltningen och kommunledningskontoret deltar.

2023: Påbörjad. Det finns en VA-plan för de allmänna verksamhetsområdena men en förvaltningsövergripande VA-plan saknas.

I den förvaltningsövergripande VA-planen ska bl.a. följande delar ingå; utbyggnadsplan, dagvattenstrategi, ledningsförnyelse/underhåll, vattenförsörjningsplan och saneringsplan. Arbetet med en förvaltningsövergripande VA-plan är ett gemensamt ansvar för tekniska nämnden, miljö- och byggnämnden och kommunstyrelsen.

Det finns en förvaltningsövergripande dagvattenstrategi sedan 2019 och en vattenförsörjningsplan beslutades av kommunfullmäktige i slutet av 2022. Det finns delvis en ledningsförnyelseplan och även en saneringsplan för ovidkommande vatten. Det saknas en utbyggnadsplan för kommunalt VA.

VA-enheten har tagit fram en vattentjänstplan under 2023 vilket är ute på samråd och förväntas antas av kommunfullmäktige under 2024. VA-plan planeras att inarbetas i vattentjänstplanen vid nästa revidering (vart 4:e år).

Ansvar: Miljö- och byggnämnden, Tekniska nämnden och Kommunstyrelsen

■ **Vattennära mötesplatser längs Lagan och Hjortsjön**

Arbetet med projektet Vattennära mötesplatser ska färdigställas för sträckan Östermoskogen-Lägret i Skillingaryd. En skötselplan för området ska tas fram. Därutöver har kultur- och fritidsnämnden ett projekt att tillgängliggöra området runt Hjortsjön. Om tid finns ska arbetet med att ta fram ett programförslag för sträckan östra lägret till Klevshult påbörjas.

2023: Under 2023 placerades en grillplats vid Strömfallet. Bron vid kvarnen i Vaggeryd ska renoveras. En lekplats har byggts om vid Östermo. Ingen budget fanns avsatt för projektet under 2023 eller 2024.

Gällande projektet att tillgängliggöra Hjortsjön som kultur- och fritidsnämnden ansvarar för har arbetet inte påbörjats. Det finns dock ett behov att ta ett helhetsgrepp gällande området runt Hjortsjön, både kopplat till arbetet med Östra strand, tillgängliggöra ett stråk runt Hjortsjön samt tillsyn för bryggor och blockerad kommunal mark då detta påverkar friluftslivet, tillgänglighet och säkerhet.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kultur- och fritidsnämnden

■ **Åtgärda vandringshinder för fisk och utter**

De vandringshinder som finns vid kommunala väg- och vattenpassager som tilldelats prio 1 och 2 i den utförda inventeringen ska åtgärdas så att fisk och utter kan passera. Beslutad i tekniska nämnden i januari 2021.

2023: Under 2023 genomfördes en åtgärd vid Stödstorpsån där en ca 25 meter lång torrtrumma lades under vägen för att ge uttern och andra djur möjlighet att passera. En åtgärd gjordes även vid byggnationen av gång- och cykelvägen mellan Skillingaryd och Tallnäs, då en torrtrumma med grus i placerades under cykelvägen.

Fortsatt arbete planeras för 2024 då en utterpassage planeras vid bron över Lagan vid Storgatan.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ **Utbildning i klimatanpassad dagvattenhantering**

Länsstyrelsen anordnar en utbildning i klimatanpassad dagvattenhantering för kommunerna. Åtgärden är beslutad i åtgärdsprogrammet för klimatanpassning.

2023: Länsstyrelsen anordnade en utbildning under 2022 som representanter från Vaggeryds kommun deltog på.

Ansvar: Tekniska nämnden

□ **Informera om hushållning och återanvändning av vatten**

Informera om hushållning och återanvändning av vatten.

2023: Inga specifika åtgärder eller informationskampanjer är utförda under 2023.

Ansvar: Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden

□ **Skapa skyfallstålga städer**

Åtgärden innebär att simulera dagvattennätets kapacitet för skyfall med datamodell samt att kartlägga allmänna ytor där åtgärder kan ge störst effekt för att förbättra avledning av vatten och avlasta ledningssystemet.

2023: Under 2021 utfördes en fördjupad skyfallskartering tillsammans med Länsstyrelsen för Vaggeryd samt Skillingaryds tätort. Inga åtgärder har utförts under 2023. Under 2024 planeras en dagvattensimuleringen på ledningsnätet.

Ansvar: Tekniska nämnden och VSBo

□ **Vattenskyddsområde för allmänna vattentäkter**

Arbeta med att säkerställa att de allmänna vattentäkterna som inte har vattenskyddsområden samt tillstånd till vattenuttag i dagsläget får det senast 2024.

2023: Inga specifika åtgärder är utförda under 2023.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ **Frihuggning av skyddsvärda träd**

En analys ska genomföras över vilka träd som ska frihuggas genom att använda befintligt inventeringsunderlag. Därefter ska en plan och rutin tas fram på hur träden ska frihuggas samt vilka träd som ska frihuggas. Frihuggning ska ske av skyddsvärda träd, framförallt ek. Dessutom ska efterföljare som finns i samma områden som de skyddsvärda ekarna frihuggas.

2023: Inventering och frihuggning av utvalda skyddsvärda träd är klart. Bland annat frihögs träd i Hok och Bondstorp. Projektet är delfinansierat av LONA-bidrag från Naturvårdsverket.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen

■ **Synliggöra och kommunicera om skyddsvärda träd**

Kommunen ska synliggöra och i fält markera ut utvalda skyddsvärda träd. Arbetet med att markera ut skyddsvärda träd ska kommuniceras till allmänheten, för att öka kunskapen om skyddsvärda träd och ekosystemtjänster.

2023: Informationsskyltar om skyddsvärda träd finns uppsatta vid utvalda träd i kommunen. Skyltarna informerar om skyddsvärda träd överlag men även om de specifika träden av olika arter.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen

■ *Lövskog vid samhällsviktiga verksamheter och tätortsnära områden*

Kommunen ska i sina skogsbruksplaner säkerställa att skogsmark som domineras av granskog som ligger i anslutning till samhällsviktiga verksamheter och tätortsnära friluftsområden ska kartläggas och integreras i kommunens skogsbruksplan. För delen som gäller lövskog i tätortsnära skog ska lövskog successivt gynnas vid framtida avverkningar, röjningar och planteringar av skogsmark. Syftet är att genom att skapa och främja blandskog minskar riskerna för torka, bränder, barkborreangrepp och stormfällning.

2023: En populärversion av en plan för år 2022-2024 för kommunala skogar där hänsynstagande tas i skogsbruk är klar. I planen framgår att lövskog ska prioriteras vid samhällsviktiga verksamheter. Implementering av planen sker kontinuerligt.

Under 2023 gjordes en utredning av Hushållningssällskapet angående hyggesfritt skogsbruk. Planen är att utföra hyggesfritt skogsbruk på delar av området vid Grönelund under 2024. Frisksportarna har varit delaktiga i arbetet och ser det som positivt.

Ansvar: Tekniska nämnden

■ *Skapa och stärka gräsmarker*

En utbildning i skötsel av gräsmarker på ett sätt som gynnar vilda pollinatörer genomförs för berörd personal. Under programperioden kommer åtgärder att genomföras inom ramen för ett LONA-projekt som vi beviljats pengar för som syftar till att stärka och skapa miljöer för pollinatörer.

2023: Under 2023 har flera insatser gjorts för att stärka miljöer för vilda pollinatörer. Vid Skillingaryds dämme planterades ängsväxter under våren tillsammans med förskole- och skolbarn under temaveckan för pollinering, Vaggerydssurret. Vid "Långa synen" röjdes en yta från sly och stubbar för att möjliggöra omvandling till ängsmark. Under 2023 skedde frösådd på platsen.

I samband med att nya fjärrvärmeledningar grävdes ner såddes ängsfrön på de blottade ytorna längs med Duveledsbäcken. På Stigamo har gräsytor justerats så att de ska kunna slås och skötas som en gräsmark.

Under 2023 genomförde Länsstyrelsen en naturvårdsbränning på kommunal mark, vid Fåglabäck. Syftet var att gynna backsippa. Personal från tekniska kontoret deltog vid naturvårdsbränningen.

Under 2023 anordnades återigen Vaggerydssurret, en temavecka för pollinering. Vaggerydssurret hölls i Skillingaryd och torget fylldes med växter och annan utsmyckning. Under veckan hölls utomhuslektioner för förskola och skola på området i samarbete med kommunledningskontoret, ReMida, biblioteken och ett antal konstnärer. För allmänheten erbjöds även teater, ljudpromenader med mera. Även naturskyddsföreningen deltog med en aktivitet.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen

■ **Öka kunskapen om allemansrätten**

Kommunen ska se över och eventuellt förtydliga och utöka den information om allemansrätten som finns på kommunens hemsida. Kommunen ska under programperioden informera om allemansrätten och dess tillämpning vid minst ett tillfälle till allmänheten. Kommunen ska särskilt informera och föra dialog med barn och ungdomar, föreningsliv samt elever inom SFI.

2023: Under 2023 har det tagits fram två informationsskyltar med fokus på allemansrätten men dessa är inte uppsatta ännu. Förskolan arbetar med omsorg om miljön och det förs dialoger i det dagliga arbetet med barnen. På grundskolan, i fritidshemmen, gymnasiet och på vuxenutbildningen (SFI) diskuteras allemansrätten i undervisningen. ReMida arbetar med allemansrätten när de har workshops utomhus, där de diskuterar och reflekterar kring det.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden och Kultur- och fritidsnämnden

■ **En inventering av invasiva arter på kommunal mark**

En inventering av invasiva arter (fokuserter jätteloka, jättebalsamin, parkslide) ska genomföras samt att det ska tas fram en prioriteringslista för områden som ska bekämpas.

2023: Någon större riktad inventering av invasiva arter på kommunens mark har inte genomförts. Däremot har mindre inventeringar gjorts i fält efter påträffade förekomster. Bestånd av invasiva arter rapporteras in i Artportalen. Kommunen har också utfört kommunikationsinsatser till allmänheten för att uppmuntra invånare att rapportera förekomster. Under 2022-2023 har arbetsmarknadsenheten arbetat med att bekämpa jättebalsamin vid ett antal bestånd på kommunal mark. Tekniska kontoret har testat hetvattenmetod för att bekämpa parkslide och jättebjörnloka på ett antal lokaler.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen

■ **Främja barn och ungas tillgång till friluftsliv**

Öka kunskapen om barn och ungas tillgång till friluftsliv för att därmed kunna hitta sätt att successivt förbättra samt utveckla tillgång och möjligheter, både generellt och för särskilda grupper. Kommunerna genomför en inventering för att se vilka förskolor och skolor som har mer än 300 meter till ett grönområde. Kommunerna tar i samverkan med Länsstyrelsen fram en metod för uppföljning och utvärdering av i vilken utsträckning förskolorna och skolorna arbetar med friluftsliv. Kommunerna använder den nya kunskapen för att ta fram en handlingsplan, eller inkludera aktiviteter i befintliga styrdokument, för att öka barn och ungas tillgång till friluftsliv.

2023: Tekniska kontoret har under 2023 satt upp informationsskyltar för en vandrings slinga vid Lagan i Vaggeryd. Fokus ligger på social hållbarhet, kulturella ekosystemtjänster och friluftsliv och riktar sig till alla åldrar.

Någon kartläggning kring vilka skolor och förskolor som har mer än 300 meter till ett grönområde är inte genomfört under 2023. Kommunen arbetar dock på andra sätt för att främja barn och ungas tillgång till friluftsliv. Förskolan, grundskolan och fritids arbetar mycket med att vara i naturen. De har naturen som klassrum vid till exempel utedagar och friluftsdagar. ReMida bidrar med björkved till alla barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter för att främja uteliv och kunskaper kring naturen.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden och Kultur- och fritidsnämnden

■ **Grönska i den bebyggda miljön**

Grönskan i den bebyggda miljön ska öka genom att vi arbetar med grönstrukturplanen som ett kunskapsunderlag och utifrån den utför fysiska åtgärder. Det kan t ex vara att plantera träd, gröna tak/väggar eller öka grönyta och krontäckning på skolgårdar, äldreboenden och centrummiljöer. För Furugården, Sörgården och verksamheter inom funktionshinderomsorgen ska det även fokuseras på skugga och blomsterupplevler.

2023: Förutom de ca 55 träd som planterats under 2023 av tekniska kontoret har även ca 1000 buskar av olika slag planterats vid det nya bostadsområdet i Hok samt vid Stigamo.

Under 2023 sådde VSBo örter med solrosor på Tor och fler tulpanlökar än vanligt planterades på våra områden.

ReMida planterade i samarbete med kommunledningskontoret, biblioteket och tekniska förvaltningen pallkragar med växter som gynnar pollinationer. De växterna fanns sedan kvar utanför biblioteket i Vaggeryd och utanför ReMida. Alla som ville kunde komma och plocka kryddor under hela våren och efter sommaren fick alla som ville ta upp hela plantor och ta med till sin gård. I området kring Sörgårdsskolan har det gallrats och tillgängliggjort ravinen.

Socialförvaltningen har påbörjat planeringsarbete med att iordningställa utemiljöerna för socialförvaltningens verksamhetslokaler.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen, VSBo, Socialnämnden och Barn- och utbildningsnämnden

■ **Rutin för att bevara och ersätta vegetation**

En rutin med syfte att bevara och ersätta vegetation vid exploatering av mark ska tas fram. Det ska även tas fram information kring värdet att bevara träd och övrig vegetation riktad till tomtköpare och externa exploitörer. Särskilt vikt ska ligga på skyddsvärda träd.

2023: Vid arbetet med Östra strand finns ett mål om att en del spara träd på tomtmark. Vid arbetet med gröna kilen på Östra strand ska träd sparas. Tekniska kontorets gata-parkenheten har påbörjat rutinen att värdera träd enligt Alnarpsmodellen.

Övriga förvaltningar eller kommunala bolag har inte påbörjat arbetet med att ta fram rutiner för att bevara och ersätta vegetation.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen, Miljö- och byggnämnden och VSBo

■ **Skydda tätortsnära friluftsområden**

Beslut har tidigare tagits om att teckna naturvårdsavtal på friluftsområdena Bäckalyckan, Friluftsgården och Grönelund i Vaggeryds kommun. Det vidare arbetet bör klargöra om det är naturvårdsavtal som ska tecknas eller naturreservat som ska bildas (enligt ursprungsförslaget).

2023: Under 2023 presenterades en utredning om att bilda naturreservat vid Friluftsgården för kommunstyrelsens arbetsutskott. KSAU godkände informationen och det är nu upp till politiken att initiera ett eventuellt fortsatt arbete.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen, Kultur- och fritidsnämnden

■ Återplanteringsplan

En återplanteringsplan behöver tas fram för att säkerställa att rutiner finns för hur vi ska arbeta med återplantering av träd på kommunal mark. Det kan t ex handla om att ersätta gamla/skadade träd i samhällena, öka andelen lövträd i våra offentliga miljöer, skolgårdar och utemiljöer vid äldreboenden och kommunala bostadsområden, ersätta träd som tas ner vid exploatering (i samhällena). Återplantering av träd syftar till att träden ska bidra med skugga och stärka grönstrukturen.

2023: Under 2023 har tekniska kontorets gata-parkenhet framarbetat rutiner för att värdera träd som ska tas ner enligt Alnarpsmodellen. Utifrån dessa värderingar återplanteras träd på kommunens mark. Något arbete för att ersätta träd på till exempel skolgårdar och andra verksamheters utomhusmiljöer finns inte.

Ansvar: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen, Barn- och utbildningsnämnden och Kultur- och fritidsnämnden

Sammanfattning och rekommendationer

Tekniska nämnden är den nämnd som har flest åtgärder att genomföra under programperioden. Detta beror på att nämnden har flera specifika ansvarsområden förutom de kommungemensamma. Ett flertal åtgärder är genomförda och många är påbörjade vilket är resultatet av ett långsiktigt arbete som genomförts. Utmaningen ligger i att fortsätta det goda miljöarbete som görs för att ta ytterligare kliv framåt.

/Lina Larsson, miljö- och hållbarhetsstrateg, kommunledningskontoret